Вх.№ 5-2/20.11.13г.

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. дюн Маргарита Чинова - преподавател по Наказателен процес в Юридическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски", член на научното жури за публична защита на дисертационния труд на докторант Давид Любенов Сукалински, на тема:

„ЕВРОПЕЙСКАТА КОНВЕНЦИЯ ПО ПРАВАТА НА ЧОВЕКА И ЗАДЪРЖАНЕТО КАТО МЯРКА ЗА ПРОЦЕСУАЛНА ПРИНУДА В БЪЛГАРИЯ"

За присъждане на образователната и научна степен „доктор" по Професионално направление 3.6 Право /Наказателен процес/

I. Кратки биографични данни и обща оценка за докторанта

Давид Любенов Сукалински е роден в гр. Благоевград на 20.06.1980г. През 2002 г. завършва с бакалавърска степен специалност "Социални дейности" в Югозападен университет „Неофит Рилски". През 2006г. се дипломира като магистър в специалност „Право". Впоследствие завършва магистратура в Департамент „История" на Нов български университет, специализира: „История на обществените промени в Европа и Балканите". Ползва английски език, притежава добри компютърни умения. От 2003 до 2007 г. е общински съветник в Общински съвет Благоевград. След дипломирането си като юрист Давид Сукалински започва работа като юрисконсулт. През 2008г. се вписва като адвокат в Адвокатска колегия Благоевград, където продължава да работи и до днес. През 2008 г. спечелва конкурс за редовен докторант по Наказателен процес в Югозападен университет „Неофит Рилски". От 2010 г. е

хоноруван асистент в ЮЗУ „Неофит Рилски", катедра „Публичноправни науки и публичен мениджмънт". През изминалия период като хоноруван асистент е водил семинарни упражнения по обща теория на правото и наказателен процес. След успешно изпълнение на дейностите, определени в индивидуалния му учебен план и успешно положени изпити, Давид Сукалински е отчислен с право на защита. Като докторант той се отличава с висока ангажираност при изпълнение на поставените му задачи. Активно участва в академичния живот на факултета и университета.

II. Оценка на научните и практически резултати и приноси в дисертацията

Актуалността и важността на разработената тема за съответствието на критериите за задържане като мярка за процесуална принуда по вътрешното ни право с тези на Конвенцията на Съвета на Европа за защита правата на човека и основните свободи /Европейска конвенция по правата на човека, ЕКПЧ/, е изключително висока. Многократно тези въпроси са били обект на внимание в редица дела на Европейския съд по правата на човека, водени срещу България, а и срещу други страни. Това е дало повод на докторанта да се занимае с тази проблематика, да я анализира в детайли и в сравнителен план и на базата на това да направи редица предложения de lege ferenda, които целят да усъвършенстват българското законодателство. Европейската конвенция по правата на човека е част от българската правна система и в тази връзка за България е от изключителна важност нейните законови разпоредби да бъдат прилагани в съответствие с практиката на ЕСПЧ, като орган на Конвенцията. Дисертационният анализ на българската наказателно-правна система предлага някои нови вътрешни средства за правна защита срещу посегателства върху основни човешки права. Чрез тези средства биха се

намалили осъдителните присъди на ЕСПЧ срещу България. Това прави изследването обосновано и добре мотивирано. Вярно, че по тази тематика има редица разработки, посветени обаче на едни или други проблеми във връзка със задържането. Това е първото *монографично* изследване в българската правна литература, специално посветено на европейските стандарти при задържането на граждани.

Дисертационният труд е в обем от 194 страници и се състои от увод, четири глави, заключение и библиография. Литературните източници съдържат 134 заглавия на кирилица и латиница. Направени са общо 200 бележки под линия. В изследването е използван широк научен инструментариум.

Глава първа проследява в шест точки историческата еволюция на международноправната уредба на задържането като мярка за процесуална принуда. В изследването систематично са анализирани Magna Carta Libertatum, Петицията за правата, Habeas Corpus Act, Всеобщата декларация за правата на човека, Международния пакт за гражданските и политическите права и Европейската конвенция за защита правата на човека и основните свободи. Чрез практиката на Европейския съд по правата на човека аналитично са разгледани и разпоредбите на чл.5 от ЕКПЧ. Практиката на съда в Страсбург е изследвана и като една от възможностите за нашата страна, чрез която може успешно да синхронизираме вътрешното ни законодателство с тълкуванията, дадени от ЕСПЧ по отделни текстове на Конвенцията.

Глава втора прави анализ на задържането като мярка за процесуална принуда по Наказателно-процесуалния кодекс /НПК/ в съответствие със стандартите на ЕКПЧ. Тази глава съдържа две основни точки. Първата изследва прокурорското задържане на обвиняемия до 72 часа с основание за довеждането му пред съд. Процедурата е разгледана в анализ с научната

доктрина, Конвенцията и практиката на ЕСПЧ. Втората точка от тази глава разглежда задържането под стража като мярка за неотклонение по смисъла на чл.63 от Наказателно-процесуалния кодекс. В анализ за съответствие с практиката на ЕСПЧ са разгледани: обоснованото предположение, че обвиняемият е извършил престъпление; реалната опасност обвиняемият да се укрие и да извърши престъпление. Направените предложения de lege ferenda са добре обосновани и могат да бъдат подкрепени.

Глава трета се състои от четири точки, в които подробно е изследвана правната уредба на задържането по Закона за МВР; задържането по Закона за ДАНС; разгледани са ограниченията на личната свобода на малолетни и непълнолетни, както и процедурата по задължително настаняване за лечение на психично болни лица. В посочените четири точки са анализирани редица съдебни актове на българските съдилища. Разгледани са също и някои от основните проблеми, срещани в практиката. На базата на задълбочен анализ са формулирани редица предложения de lege ferenda, чрез които основанията за лишаване от свобода във всеки един конкретен случай могат да бъдат по-прецизни. С направените предложения за изменение на вътрешното ни право анализираните проблеми биха намерили своето успешно решение.

Глава четвърта изследва процесуалните гаранции във връзка със задържането съгласно българското право и Европейската конвенция по правата на човека. В анализа подробно са разгледани правото на всеки задържан да научи основанията за неговото задържане и обвиненията, които му се предявяват; правото на всеки задържан да бъде своевременно изправен пред съдия; правото на всеки задържан да обжалва законосъобразността на своето задържане в съда, който е задължен в кратък срок да се произнесе. Изследвано е също и правото на обезщетение

за незаконно задържане, гарантирано от чл.5, т.5 от ЕКПЧ. Всички от гореспоменатите четири точки са разгледани в анализ за съответствие с вътрешното ни право и практиката на ЕСПЧ. Обсъдени са също и последните промени в българското законодателство след двете „пилотни решения" на Европейския съд по правата на човека, постановени по делата Димитров и Хамънов срещу България и Фингър срещу България. В тази връзка дисертантът е разгледал и последните законодателни промени в Закона за съдебната власт и Закона за отговорността на държавата и общините за вреди, като е стигнал до извод, че същите са успешен опит действащото законодателство да се превърне в надеждно и ефикасно вътрешноправно средство, съответстващо на европейските правозащитни стандарти. Направените изводи са верни, а предложенията de lege ferenda могат да бъдат споделени.

Цялостният анализ на съдържанието и структурата на представения за рецензиране дисертационен труд дава основание да се направи извода, че докторантът познава същността, особеностите и спецификата на изследваната проблематика.

Като най-значими приноси могат да се открои:

*Направеното предложение за допълване разпоредбата на чл.64, ал.2 НПК с ново второ изречение, което ще направи възможно постановлението на прокурора за задържане на обвиняемия за довеждането му пред съда, да може също да се обжалва пред съд.

*Направеното предложение de lege ferenda да се допълни разпоредбата на чл.63, ал.7 НПК, за да се уточни кой орган е компетентен да уведоми близките на обвиняемия за задържането му.

*Направеното предложение за допълване на текста на чл.55, ал.3 НПК, за да се установи и право на обвиняемия, който не владее български

език, да получи писмен превод и на всички посочени от него писмени доказателствени средства, ако това няма да затрудни разследването.

*Предложението de lege ferenda за изменение и допълнение на чл.157 от Закона за народното здраве, за да стане възможно родните на психично болния също да могат да правят директно искане до съда за настаняване на лицето на лечение.

*Направените предложения за изменение и допълнение на съответните текстове от Закона за МВР и Закона за ДАНС във връзка с детайлизиране на реквизитите на заповедта за задържане, уточняването на началния момент, от който започва да тече срока на задържането, както и предложението задържаният да има право на адвокат и право да не отговаря на поставените му въпроси от момента на фактическото му задържане.

III. Критични бележки и препоръки

Към дисертационния труд могат да се отправят и някои критични бележки и препоръки:

*Само недоумение буди фактът, че не са анализирани и други закони, които съдържат регламент на административно задържане, като Закона за военната полиция, Закона за Агенция „Митници", Закона за футболното хулиганство и т.н.

*За съжаление, възприетият подход за разглеждане на задържането като мярка за процесуална принуда не е най-удачно подбран. Дисертантът можеше да разгледа задържането не така сепаративно по отделните закони, всеки сам за себе си, а обобщено, като самостоятелен институт по българското право и неговата адекватност с европейските стандарти. Такъв подход би направил дисертационния труд по-задълбочен, по-аналитичен и в

по-висока степен теоретичен. Би довел дисертанта до по-обобщени, по-систематични и по-обосновани изводи със значение за изследването.

*Не е проучена в достатъчна степен релевантната практика на българския ВКС, която със сигурност щеше съществено да подпомогне докторанта при формулиране на неговите тези и предложения за законодателни изменения.

*Трябва значително да бъде разширен анализа на задържането от прокурор по чл.64, ал.2 НПК, тъй като в изследването на този институт не е отделено дължимото място.

Направените бележки не се отразяват значително върху общата оценка на труда, а само целят да го подобрят при бъдеща работа върху него.

IV.Заключение

В заключение считам, че на дисертационния труд на докторанта Давид Любенов Сукалински може да се даде положителна оценка и той да получи образователната и научната степен ДОКТОР по професионално направление 3.6 Право /Наказателен процес/.

Дата 20.11.2013г. Рецензент: